	Комунальний заклад **«КРИВОРІЗЬКИЙ ФАХОВИЙ МЕДИЧНИЙ КОЛЕДЖ»** **Дніпропетровської обласної ради** **СИЛАБУС**
Освітній компонент	**Безпека життєдіяльності та охорона праці в галузі**
Освітньо-професійна програма	Фармація
Освітньо-професійний ступінь	Фаховий молодший бакалавр
Спеціальність	І8 Фармація
Галузь знань	І Охорона здоров'я та соціальне забезпечення
Статус освітнього компонента	Обов'язкова
Форма навчання	Очна (денна)
Рік навчання / семестр	І курс / І семестр; ІІ курс / ІV семестр
Кількість кредитів ECTS/обсяг	Кредитів – 3 Усього годин – 90 Лекції – 14 Практичні заняття – 36 Самостійна робота – 40
Викладач	Кожинов Владислав Миколайович
E-mail	vladkozh69@icloud.com
Консультації	вівторок 15.20–16.10
Анотація до курсу	Освітній компонент **«Безпека життєдіяльності та охорона праці в галузі»** спрямований на формування у здобувачів освіти системного розуміння безпечної життєдіяльності та професійної безпеки у фармацевтичній галузі, здатності розпізнавати небезпеки, оцінювати професійні ризики та приймати обґрунтовані рішення щодо збереження життя і здоров'я людини. Вивчення освітнього компонента забезпечує опанування правових та організаційних засад охорони праці, санітарно-гігієнічного режиму, виробничої санітарії, цивільного захисту, електричної, пожежної та вибухової безпеки, а також правил безпечного поводження з лікарськими, хімічними, дезінфекційними та легкозаймистими речовинами. Особлива увага приділяється професійній специфіці роботи в аптеці, лабораторії та на фармацевтичному виробництві, належному зберіганню лікарських засобів і товарів аптечного асортименту, профілактиці професійного травматизму та захворювань, діям персоналу у надзвичайних ситуаціях і формуванню культури безпеки. Освітній компонент реалізується у двох частинах: І курс, І семестр – 42 години (10 лекційних, 12 практичних, 20 самостійної роботи); ІІ курс, ІV семестр – 48 годин (4 лекційні, 24 практичні, 20 самостійної

	роботи). Підсумковий контроль – залік після завершення IV семестру.
Мета та завдання курсу	**Метою вивчення освітнього компонента «Безпека життєдіяльності та охорона праці в галузі»** є набуття здобувачами освіти сучасних теоретичних знань і практичних умінь із безпеки життєдіяльності та охорони праці у фармацевтичній галузі, формування культури безпеки, навичок оцінювання ризиків, організації безпечного робочого середовища, належного поводження з лікарськими, хімічними, дезінфекційними та легкозаймистими речовинами, а також готовності діяти в умовах надзвичайних ситуацій. **Основні завдання освітнього компонента:** засвоїти категорійно-понятійний апарат безпеки життєдіяльності; опанувати правові та організаційні засади охорони праці; сформувати навички ризик-орієнтованого мислення; дотримуватися санітарно-гігієнічних вимог у фармацевтичній діяльності; запобігати професійним ризикам, травматизму і професійним захворюванням; безпечно працювати з лікарськими засобами, реактивами, дезінфекційними та легкозаймистими речовинами; забезпечувати електричну, пожежну й вибухову безпеку; забезпечувати належне зберігання лікарських засобів та інших товарів аптечного асортименту; відпрацьовувати алгоритми цивільного захисту, евакуації, використання ЗІЗ та першої допомоги. **Обов'язковим завданням постає формування компетентностей, заявлених в ОПП «Фармація»:** **ЗК 3.** Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях. **ЗК 4.** Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. **ЗК 6.** Здатність до адаптації та дії в новій ситуації. **ЗК 8.** Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. **СК 1.** Здатність використовувати нормативно-правові акти України та дотримуватися положень належних фармацевтичних практик щодо здійснення професійної діяльності. **СК 2.** Здатність здійснювати професійну діяльність згідно з вимогами санітарно-гігієнічних норм, охорони праці та безпеки життєдіяльності, пожежної безпеки.
Програмні результати навчання	**РН 2.** Спілкуватися державною та іноземною мовами у професійній діяльності. **РН 5.** Використовувати нормативно-правові акти в процесі професійної діяльності, положення належних фармацевтичних практик, всі наявні стандартні процедури з метою завчасного забезпечення якості виробленої продукції, наданої послуги, виконаної роботи тощо.

	РН 7. Дотримуватися вимог санітарно-гігієнічного режиму, охорони праці та безпеки життєдіяльності, пожежної безпеки у професійній діяльності.

Зміст курсу

ТЕМИ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ ТА САМОСТІЙНИХ РОБІТ

№ з/п	Тема	Кількість годин	
		Лекції	Сам. роб.
1	Безпека життєдіяльності у фармацевтичній галузі. Небезпека, ризик, ризик-орієнтований підхід.	2	
	Таксономія небезпек у фармацевтичній діяльності.		2
	Ідентифікація та оцінювання ризиків у фармацевтичній діяльності.		2
2	Природні, техногенні, біологічні та соціальні небезпеки. Надзвичайні ситуації та їх класифікація.	2	
	Природні та соціально-психологічні небезпеки. Безпечна поведінка населення.		2
	Хімічні, радіаційні та біологічні небезпеки. Засоби індивідуального і колективного захисту.		2
3	Цивільний захист об’єктів фармацевтичної галузі. Оповіщення, укриття, евакуація та дії персоналу в НС.	2	
	Алгоритм дій персоналу аптеки при хімічній аварії, пожежі та евакуації.		2
	Основи першої допомоги в небезпечних та надзвичайних ситуаціях.		2
4	Правові та організаційні основи охорони праці у фармацевтичній галузі. Система управління охороною праці.	2	
	Нормативно-правові та локальні акти з охорони праці в аптеці й на фармацевтичному підприємстві.		2
	Навчання та інструктажі з охорони праці. Обов’язки працівника і роботодавця.		2
5	Гігієна праці та виробнича санітарія у фармацевтичній діяльності. Професійні шкідливості і профілактика їх впливу.	2	
	Санітарно-гігієнічний режим, мікроклімат, вентиляція, освітлення та ергономіка робочого місця.		2
	Безпечна робота з лікарськими речовинами, реактивами та дезінфекційними засобами.		2
6	Професійні ризики у фармацевтичній діяльності. Травматизм, професійні захворювання, їх профілактика, розслідування та облік.	2	
	Порядок розслідування та документування нещасних випадків і професійних захворювань.		4
	Професійні шкідливості, психофізіологічні навантаження, ергономіка та профілактика професійного виснаження.		4

7	Комплексна безпека фармацевтичного об'єкта: виробнича, електрична, пожежна та вибухобезпека; безпечне зберігання і поводження з речовинами.	2	
	Безпечне зберігання та поводження з лікарськими, хімічними і легкозаймистими речовинами.		4
	Безпечна експлуатація технологічного та електрообладнання. Електробезпека; пожежна та вибухобезпека, план евакуації й засоби пожежогасіння.		4
	Менеджмент безпеки, локальна документація, аналіз інцидентів і формування культури безпеки на фармацевтичному об'єкті.		4
	Разом	**14**	**40**

ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Тема	Години
01	Ідентифікація та оцінювання небезпек і ризиків у фармацевтичній діяльності. Побудова матриці ризику.	4
02	Дії персоналу фармацевтичних об'єктів у надзвичайних ситуаціях: оповіщення, ЗІЗ, укриття, евакуація та перша допомога.	4
03	Організація безпечного робочого місця в аптеці та лабораторії: санітарний режим, мікроклімат, робота з хімічними речовинами і деззасобами.	4
04	Аудит небезпек і професійних ризиків робочого місця фармацевта. Розроблення профілактичних заходів.	4
05	Санітарно-гігієнічна оцінка робочого середовища: мікроклімат, вентиляція, освітлення, ергономіка та ЗІЗ.	4
06	Безпечне зберігання та поводження з лікарськими, хімічними, дезінфекційними і легкозаймистими речовинами.	4
07	Електрична, пожежна та вибухобезпека на фармацевтичному об'єкті: обладнання, евакуація, засоби пожежогасіння.	4
08	Розслідування нещасного випадку та професійного захворювання: аналіз причин, документація, профілактичні рішення.	4
09	Комплексне ситуаційне заняття: хімічний розлив / пожежа / евакуація / ЗІЗ / перша допомога та післяаварійний аналіз.	4
	Разом:	**36 год**

Пререквізити	базова природничо-наукова підготовка з біології та хімії
Кореквізити	фармацевтична та аналітична хімія, гігієна
Постреквізити	фармацевтична технологія, фармакологія, організація та економіка фармації, практична підготовка
Методи навчання	пояснювально-ілюстративні, проблемно-пошукові, практично-ситуаційні, дослідницькі та інтерактивні методи навчання. Теоретична підготовка передбачає проблемні та мультимедійні лекції, пояснення, бесіди, аналіз нормативно-правових і локальних актів, роботу з навчальною літературою, схемами, інфографікою, відеоматеріалами та цифровими освітніми ресурсами. Практична підготовка здійснюється шляхом

	розв’язання професійно орієнтованих кейсів, побудови матриць ризику, картування небезпек (Risk Map), аудиту робочого місця, добору ЗІЗ, моделювання евакуації, дій при хімічному розливі, пожежі, електричній небезпеці та інших надзвичайних ситуаціях. Застосовуються групова робота, ситуаційне моделювання, аналіз інцидентів, цифрові вікторини та формувальне оцінювання. Самостійна робота передбачає опрацювання джерел, нормативних документів, виконання пошукових і професійно орієнтованих завдань, підготовку чек-листів, схем і алгоритмів дій.
Методи контролю	усне та письмове опитування; тестовий контроль; виконання та захист практичних робіт; розв’язання ситуаційних та професійно орієнтованих завдань; ідентифікація небезпечних і шкідливих чинників; побудова та аналіз матриці ризику; оцінювання санітарно-гігієнічного стану робочого місця; демонстрація алгоритмів застосування ЗІЗ, евакуації, дій при пожежі, хімічному розливі та інших небезпечних подіях; аналіз локальної документації й кейсів нещасних випадків; контроль виконання самостійної роботи; самооцінювання та взаємооцінювання.
Види контролю	поточний, тематичний та підсумковий контроль; підсумковий контроль – залік після завершення IV семестру

Перелік практичних навичок та умінь

1. Ідентифікувати небезпечні та шкідливі чинники у фармацевтичній діяльності.
2. Оцінювати професійний ризик та будувати просту матрицю ризиків.
3. Розрізняти основні групи природних, техногенних, біологічних і соціальних небезпек.
4. Обирати правила безпечної поведінки відповідно до виду загрози.
5. Діяти за алгоритмами оповіщення, укриття та евакуації.
6. Добирати й правильно використовувати засоби індивідуального захисту.
7. Виконувати базові дії першої допомоги та взаємодіяти з екстреними службами.
8. Знаходити та застосовувати нормативно-правові вимоги у професійній ситуації.
9. Орієнтуватися в локальних інструкціях і базовій документації з охорони праці.
10. Оцінювати основні параметри безпечного та санітарно-гігієнічного робочого середовища.
11. Дотримуватися правил безпечного поводження з лікарськими, хімічними і дезінфекційними засобами.
12. Виявляти причини професійного травматизму і професійних захворювань та визначати профілактичні заходи.
13. Визначати алгоритм дій після нещасного випадку та орієнтуватися в порядку його документування.
14. Розпізнавати електричні, пожежні та вибухові небезпеки та дотримуватися правил безпечної експлуатації обладнання.
15. Користуватися первинними засобами пожежогасіння та діяти за планом евакуації.
16. Оцінювати відповідність умов зберігання лікарських засобів і товарів аптечного асортименту встановленим вимогам.
17. Визначати першочергові дії у разі порушення умов зберігання, розливу, пошкодження тари чи іншої аварійної ситуації.
18. Вести базову локальну документацію з безпеки та повідомляти про небезпечні події.
19. Аналізувати причини інциденту та планувати коригувальні й профілактичні заходи.

20. Діяти в команді під час комплексної надзвичайної ситуації та підтримувати культуру безпеки.

Перелік питань до підсумкового контролю

1. Дайте визначення понять «безпека життєдіяльності», «небезпека», «ризик», «професійний ризик».
2. Охарактеризуйте основні групи небезпек у фармацевтичній діяльності та наведіть приклади.
3. Поясніть алгоритм ідентифікації небезпек і оцінювання ризику на фармацевтичному об’єкті.
4. Які природні, техногенні, біологічні та соціальні небезпеки можуть впливати на діяльність аптеки або фармацевтичного підприємства?
5. Опишіть порядок дій персоналу фармацевтичного об’єкта за сигналами оповіщення, під час укриття та евакуації.
6. Які засоби індивідуального і колективного захисту застосовують у разі хімічної, радіаційної або біологічної загрози?
7. Назвіть основні нормативно-правові акти і локальні документи, що регулюють охорону праці у фармацевтичній діяльності.
8. Поясніть роль належних фармацевтичних практик у забезпеченні безпеки професійної діяльності.
9. Які вимоги санітарно-гігієнічного режиму необхідно дотримуватися в аптеці, лабораторії та на фармацевтичному виробництві?
10. Охарактеризуйте вплив мікроклімату, вентиляції, освітлення, шуму та ергономіки на безпеку праці.
11. Яких правил необхідно дотримуватися під час роботи з лікарськими речовинами, реактивами та дезінфекційними засобами?
12. Назвіть основні причини професійного травматизму і професійних захворювань у фармацевтичній діяльності та заходи їх профілактики.
13. Розкрийте порядок повідомлення, розслідування та обліку нещасних випадків і професійних захворювань.
14. Охарактеризуйте правила безпечної експлуатації технологічного та електрообладнання.
15. Поясніть вимоги пожежної та вибухової безпеки при роботі з легкозаймистими речовинами.
16. Які вимоги висуваються до належного зберігання лікарських засобів та інших товарів аптечного асортименту?
17. Опишіть алгоритм дій у разі хімічного розливу, пошкодження тари або порушення умов зберігання.
18. Як проводиться санітарно-гігієнічний аудит робочого місця та формуються коригувальні заходи?
19. Поясніть значення локальної документації, аналізу інцидентів і культури безпеки на фармацевтичному об’єкті.
20. Обґрунтуйте, як дотримання вимог безпеки життєдіяльності та охорони праці пов’язане зі значущістю фармацевтичної діяльності для здоров’я людини.

Політика курсу

Опанування «Безпека життєдіяльності та охорона праці в галузі» передбачає систематичну участь здобувача освіти в освітньому процесі, підготовку до практичних занять, своєчасне та самостійне виконання навчальних завдань, дотримання принципів академічної доброчесності, професійної етики та правил безпечної роботи. Особлива увага приділяється формуванню практичних навичок ідентифікації небезпек і професійних ризиків, організації безпечного робочого місця, застосування ЗІЗ, дотримання санітарно-гігієнічного режиму, правил поводження з лікарськими, хімічними, дезінфекційними і легкозаймистими речовинами, безпечної експлуатації обладнання, пожежної безпеки, евакуації та дій у надзвичайних ситуаціях. Здобувачі освіти зобов’язані дотримуватися нормативних і локальних вимог з охорони праці та безпеки життєдіяльності. Пропущені заняття та невиконані обов’язкові види робіт опрацьовуються відповідно до встановленого у Коледжі порядку. Використання цифрових ресурсів та інструментів ШІ допускається як допоміжний засіб навчання за умови критичного оцінювання інформації, самостійності виконання завдань та дотримання

академічної доброчесності. Комунікація учасників освітнього процесу ґрунтується на взаємоповазі, відповідальності, партнерстві та професійній етиці.

Політика оцінювання

Оцінювання результатів навчання з ОК 12 «Безпека життєдіяльності та охорона праці в галузі» за ОПП «Фармація» здійснюється на засадах об'єктивності, систематичності, прозорості, академічної доброчесності та відповідності визначеним результатам навчання. Передбачено поточне, тематичне та підсумкове оцінювання; підсумковий контроль – залік після завершення IV семестру. Оцінюються повнота й усвідомленість теоретичних знань, правильність використання професійної термінології, здатність ідентифікувати небезпеки та оцінювати ризики, застосовувати нормативно-правові вимоги, дотримуватися санітарно-гігієнічного режиму, правильно добирати ЗІЗ, організовувати безпечне зберігання лікарських засобів, діяти при пожежі, аварії та інших небезпечних ситуаціях, а також якість виконання практичних і самостійних завдань. Практичні результати оцінюються за принципом «знає – розпізнає – застосовує – аналізує – діє безпечно». Обов'язковими є дотримання правил безпеки та академічної доброчесності. Порядок відпрацювання пропущених занять, повторного оцінювання та оскарження результатів визначається внутрішніми нормативними документами Коледжу.

Поточна навчальна діяльність оцінюється за національною 4-бальною шкалою:

«5» (відмінно) – повні, системні знання; самостійне й обґрунтоване оцінювання ризиків; правильне застосування нормативних вимог і безпекових алгоритмів; впевнене виконання практичних завдань.

«4» (добре) – достатні знання та правильне виконання основних практичних завдань; окремі несуттєві неточності, які здобувач може виправити.

«3» (задовільно) – базові знання; виконання практичних завдань із частковою допомогою викладача; наявність окремих суттєвих помилок.

«2» (незадовільно) – фрагментарні знання; суттєві помилки під час оцінювання ризиків і виконання практичних завдань; мінімальні результати навчання не досягнуті.

Критерії оцінювання тестів

Фінальна оцінка за тестові завдання встановлюється на основі відсотка правильних відповідей:

Кількість правильних відповідей в %	Оцінка
90-100%	5
89-70%	4
69-55%	3
<54%	2

Інформаційні ресурси

1. Мацьків О. Професійна та цивільна безпека : навч. посіб. 2-ге вид., переробл. і доповн. Київ : Ярославенко Я. В., 2023. 311 с. Електронний ресурс: https://ena.lpnu.ua/items/aa7749a2-a12c-4ffe-a39c-9c74edca9788

2. Безпека життєдіяльності та охорона праці : підручник / В. В. Сокуренко, О. М. Бандурка, С. М. Бортник та ін. ; за заг. ред. В. В. Сокуренка. Харків : ХНУВС, 2021. 308 с. Електронний ресурс: https://dspace.krkm.dnu.edu.ua/handle/123456789/745

3. Грибан В. Г., Фоменко А. Є., Казначеєв Д. Г. Безпека життєдіяльності та охорона праці : підручник. Дніпро : ДДУВС, 2022. 388 с. Електронний ресурс: https://er.dduvs.edu.ua/handle/123456789/10901

4. Про охорону праці : Закон України від 14.10.1992 № 2694-XII (чинна редакція). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-12

5. Кодекс цивільного захисту України від 02.10.2012 № 5403-VI (чинна редакція). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403-17

6. Про лікарські засоби : Закон України від 28.07.2022 № 2469-IX (чинна редакція). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-20

7. Про затвердження Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з виробництва лікарських засобів, оптової та роздрібної торгівлі лікарськими засобами : постанова Кабінету

Міністрів України від 30.11.2016 № 929 (чинна редакція). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929-2016-%D0%BF
8. Про затвердження Порядку розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві : постанова Кабінету Міністрів України від 17.04.2019 № 337 (чинна редакція). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/337-2019-%D0%BF
9. ДСТУ ISO 45001:2019. Системи управління охороною здоров'я та безпекою праці. Вимоги та настанови щодо застосування (ISO 45001:2018, IDT).
10. Офіційний вебсайт Міністерства охорони здоров'я України: https://moz.gov.ua/
11. Офіційний вебсайт Державної служби України з питань праці: https://dsp.gov.ua/
12. Електронний курс Google Classroom «Безпека життєдіяльності та охорона праці в галузі»; електронні навчальні матеріали та нормативно-правові ресурси.

Розглянуто та схвалено на засіданні циклової комісії загальнопрофесійної та цифрової підготовки
Протокол № ____ від «____» _____ 2026 р.
Голова ЦК _____ / Світлана ШОКОТЬКО /
(підпис)